

Joan Solé Bordes

LA “CASA DE MORALITAT” I L’ASIL DEL CARME DE NENES ÒRFENES DE VILAFRANCA

RESUM

Referències i dades inèdites sobre la creació d’una institució per a la catequesi religiosa i la posterior construcció d’una casa destinada a aquesta finalitat, que finalment acolliria les Germanes de la Vetlla i veuria situar al seu costat un asil per a nenes òrfenes.

ABSTRACT

References and unpublished data on the foundation of an institution for religious catechesis and the subsequent construction of a house intended for this purpose, which eventually would welcome the Sisters of the Vigil and later would have beside it an orphanage for girls.

De la preocupació per la formació moral de les nenes vilafranquines, en especial les que eren òrfenes, expòsites o de famílies amb pocs recursos, en sabem que el 1802 la Junta de Caritat havia arribat a una entesa amb la Comunitat de Preveres de Santa Maria per unificar les escoles, de manera que les nenes pobres poguessin assistir a les classes de l’escola de la Comunitat.¹

Desconeixem quina continuïtat va tenir aquesta labor de la Junta de Caritat, en especial a la vista dels convulsos anys que caracteritzarien la primera meitat del segle XIX a casa nostra. Data certa d’un nou servei d’aquest caire és el 1852, quan les Germanes Carmelites de la Caritat, l’institut religiós fundat per Joaquina de Vedruna, van constituir una primera comunitat a Vilafranca, que va passar a fer-se càrrec del servei a l’hospital i, al mateix indret, d’una escola per a nenes pobres de la vila, així com un servei d’ensenyament de nenes que podien pagar-ne la mensualitat.² Aquest caire potser es va mantenir durant tots els anys d’activitat de les vedrunes a l’hospital, tota vegada que el 1906 l’escriptor local Claudi Mas i Jornet critica que hi hagi “*escola per a les nenes de cases bones, convenientment separada d’altra escola especial pera les nenes pobres...*, lo que censuro és

1 Arnabat Mata, Ramon. *Manuel Barba i Roca (1752-1824). Entre l’humanisme i la il·lustració*, Vilafranca, Andana 2006, p. 143.

2 Masachs Suriol, Josep M. i Vallès Cuevas, Jordi. *Introducció històrica als hospitals de Vilafranca. Beneficència, caritat i assistència*, Ajuntament, Vilafranca 1986, p. 75. També Solé Bordes, Joan. *Les carmelites Vedruna a Vilafranca. Notes històriques del Col·legi El Carme-Sant Elies*, Vilafranca 2006, p. 13-18.

que no se les deixi alternar am les riques, am lo cual es conreua l'orgull d'aquestes ensemps que an aquelles se'ls infiltra l'aplanador sentiment de llur inferioritat social".³

També sabem que el 1859 la senyora Maria Manuela de Peguera i d'Adrolo va intentar que es tirés endavant una escola gratuïta per a nenes pobres, a càrrec de Catalina Carreras, mestra real, i Maria Rosa Casas i Maria Rocamora. Aquesta institució va estar situada a la plaça del Vall del Castell, a l'immoble conegut com a palau dels barons de Rocafort o casa Torrents i Miret, propietat de Maria Manuela de Peguera.⁴ L'immoble era conegut popularment com "ca l'Americano Gallina", potser pel fet que, ben proper, hi havia aquest mercat. Entre els establiments que havia acollit trobem "El rei de les arengades" i la "Casa de las 7 Puertas".⁵

No sabem si l'escola va arribar a funcionar, però Maria Rocamora Badell, Maria Rosa Casas Vilallona, de Gràcia, i Catalina Carreras Bertran consten com a propietàries de la casa, i el 6 de març de 1866 la venen a Magí Bertran Ruiz, a Joaquim Bonet Maimir i a Josep Trias Quintana, preveres beneficiats de la parròquia de Vilafranca.⁶ L'any 1867 la marquesa de Moyà, Josefa de Sarriera i de Copons, va deixar en el seu testament un donatiu de 40.000 rals de velló perquè es fessin obres a la dita casa, amb la condició que s'hi ensenyessin maneres i actituds de moral recta i religiosa.⁷ Els preveres Magí Bertran Ruiz, de 50 anys; Josep Trias Quintana, de 34 anys, i Joaquim Bonet Mainer, de 32 anys, tots beneficiats de l'església de Santa Maria, per una part, i per una altra part els preveres Julià Maresma i Oller, de 64 anys, de l'església de Sant Jaume de Barcelona, i Ramon Maria de Magarola i de Sarriera, de 36 anys, de la mateixa església de Sant Jaume, obrant aquests últims com a hereus de Josefa de Sarriera i de Copons, marquesa de Moyà i de Cartellà, viuda de Pere Carles de Sentmenat, marquès de Castellodorsius, reconeixen que, en escriptura,⁸ es diu que els preveres de Santa Maria van adquirir, com a laics i privats, per venda a favor d'ells feta per Maria Rocamora i Maria Rosa Cases en el seu nom propi i en el de Catalina Carreras, i pel preu de 3.946 duros 13 rals 10 maravedís, una casa assenyalada amb el numero dos, amb dues portes exteriors, situada al carrer del Vall del Castell de Vilafranca.⁹

Magí Bertran, Joaquim Bonet i Josep Trias van vendre l'immoble a Josep Morgades i Gili, canonge, i Josep Maria Novell Martí, prevere, el 1867,¹⁰ amb l'esmentada finalitat de tirar endavant la "casa de moralitat" que es pretenia crear en aquest indret. Els dos preveres hereus de la marquesa, a l'efecte que els altres reverends compradors més fàcilment puguin verificar l'adquisició de dita casa i practicar-hi les obres i millores convenients, fan a aquestes senyors un donatiu de 40.000 rals de velló, amb la condició que la casa es serveixi, sota el títol de "*Casa de Moralitat*", com a escola gratuïta, on alguns capellans instrueixin en la "*santa religió i moralitat*" els nens i joves de Vilafranca.

3 Mas i Jorner, Claudi. "La Instrucció Pública a Vilafranca. Cartes obertes al senyor Arcalde", a *Penadès Nou*, Vilafranca, octubre 1906.

4 Finalment la cessió de l'immoble sembla que no es va tirar endavant i es va revocar davant el notari de Barcelona Antoni Jaumar de la Carrera, el 22 de juny de 1865. Registre de la propietat. Vilafranca del Penedès

5 Bosch i Planas, Joan, i Solé i Bordes, Joan. *Aquella plaça vilafranquina*, Ed. Vilatana, Vilafranca 1994, p. 57.

6 Notari José Antonio Jaumar de la Carrera, tal i com consta al Registre de la Propietat de Vilafranca.

7 Bosch i Planas, Josep. <http://historiesdevila.blogspot.com.es/2015/08/escuela-de-la-moralidad-1867.html> (consulta 30 de març del 2016).

8 Notari José Antonio Jaumar de la Carrera, 6 de març de 1866.

9 Notari Josep Janer. Barcelona 2 d'abril de 1867.

10 ACAP. Protocols notari Francesc Ignasi Solà el 18 de febrer de 1867.

Sortosament, l'escriptura notarial reproduïx els articles del reglament d'aquesta institució que creiem que cal identificar amb un servei que ara en diríem de catequesi per a nens i nois:

Artículo 1) La casa de moralidad se abrirá todos los días festivos a las dos de la tarde, desde el primero de noviembre hasta la Pascua de Resurrección; desde Pascua, hasta el primero de julio a las dos y media; desde el primero de julio hasta el primero de setiembre a las tres; y desde el primero de setiembre hasta el primero de noviembre a las dos y media; quedando a cargo de la junta el avisarlo con anticipación, para que todos puedan estar reunidos a la hora de pasar lista como se expresa en el artículo siguiente.

Artículo segundo: a la media hora de ser abierta la casa (se abrirá según las estaciones del año) se cantará el Himno del Espíritu Santo, y luego se pasará lista por secciones notando falta de asistencia a los que no estén presentes.

Artículo tercero: Pasada lista se les enseñará a lo menos tres cuartos de hora la doctrina a los que todavía no han hecho la primera comunión, y a los que ya la han hecho y a los demás jóvenes se les hará por el mismo tiempo una plática moral, lectura o se les harán otras instrucciones según pareciese al sacerdote en cargado.

Artículo Cuarto: terminada la misma o la enseñanza del catecismo seguirá el tiempo de recreo que durará más o menos según las estaciones, quedando siempre a la voluntad del Sr. Presidente.

Artículo quinto: Después del recreo se rezará el rosario, haciéndose a su debido tiempo y Domingos el Mes de María y los Ejercicios de S. Luis Gonzaga y finalmente el canto de alguna letrilla.

Artículo sexto: Según los recursos que se reúnan, se procurará contribuir a la fiesta de San Luis y particularmente se solemnizará del mejor modo posible todos los años, la fiesta de la Virgen Santísima de las Mercedes, patrona principal de la casa de la Moralidad.

Artículo séptimo: se procurará todo lo posible que los jóvenes y muchachos que comparezcan a la Casa confiesen y comulguen al menos una vez al mes.

Artículo octavo: La Junta a su beneplácito y según los acuerdos distribuirá algunos premios a los jóvenes asistentes, atendiéndose al mérito y al buen comportamiento y demás requisitos que la buena moral y urbanidad señalen, de modo que los que sin justa causa falten, jamás se les dará premio ordinario alguno, ni tampoco podrán entrar en sorteo en los extraordinarios.

Artículo 9) No tendrán derecho a los premios ordinarios, los que hayan faltado sin previo aviso a la junta o a alguno de sus individuos cuatro veces desde la última distribución de premios; y los que tres veces hayan faltado, tampoco a los extraordinarios.

Artículo 10) No se permitirá que nadie salga de la casa sin el correspondiente permiso.¹¹

11 ACAP. Protocols del notari Francisco Ignasi Solá, 18 de febrer de 1867, fol. 68r (reproduïx els articles 2,3,4,5,7 i parcialment el 8); tots els articles complets en un document de l'Arxiu de Protocols de Barcelona, reproduïts per Bosch i Planas, Josep. <http://historiesdevila.blogspot.com.es/2015/08/lescola-de-la-moralidad-1867.html> (consulta 30 de març del 2016).

Tot sembla indicar, però, que la Casa de Moralitat va obrir provisionalment les portes a l'edifici situat al carrer de la Paloma, que Sabaté Mill¹² situava a l'immoble del número 5, del qual en aquest moment desconeixem la propietat, tota vegada que la premsa local publica el 1868 la nota següent:

ES BUENO- Ha circulado estos días una hoja impresa dirigida a los padres y a los hijos de Vilafranca anunciándoles la apertura de una casa de Moralidad en la calle de la Paloma de esta villa. Este establecimiento destinado al recreo y moralización de la infancia a imitación de los que existen en Bélgica y Francia es de una utilidad indudable por lo que recomendamos a los padres le confíen sus hijos porque a más de que en él aprenderán a ser hombres honrados y útiles ciudadanos, se evitan el verlos espuestos a riñas de plazuela, cualidad peculiar de los niños vagos que por todas partes abundan.¹³

A l'any 1870 es devien acabar les obres i reformes de la casa, com ho indica l'any que consta a la llinda de la porta, però, per motius que ens són desconeguts, aquest servei no va acabar de funcionar, tota vegada que, pocs anys després, Josep Morgades i altres religiosos insisteixen a crear la Casa de Moralitat en un altre indret. Serà, en concret, al vilafranquí carrer de Ponent, al paratge conegut com l'Adoberia (*"la Blanquería"*), on hi havia una peça de terra que també donava a la que llavors anomenaven carretera de la Llacuna. Formava part d'una finca més gran, l'indava amb un paller i tenia aigua amb un abeurador (*"alberca"*). Estava gravada amb un cens. El 1851 l'havien adquirit Josep Tetas Guasch i el matrimoni Gabriel Jover Coll i Catalina Terradas, que l'any 1864 van haver de constituir un debitori sobre aquesta peça de terra.¹⁴ El 26 de gener de 1872, tres preveres de Vilafranca, Cristòfol Romagosa Vidal, Albert Rius Baltà i Josep Trias Quintana, la van adquirir¹⁵ amb caràcter laic i privat i no pas com a membres de la comunitat de preveres de Vilafranca. La intenció era la de crear allí l'esmentada "Casa de Moralitat", en una edificació de nova planta i adequada a les necessitats d'una iniciativa de formació religiosa que, certament, havia d'anar més enllà de la voluntat dels tres preveres que n'eren els promotors legals, de manera que, el 31 de desembre d'aquell any 1872, Josep Morgades ofereix suport econòmic a la iniciativa. Sabem que la casa era construïda l'any 1883 quan el propietari veí Joan Mestres Rosell es proposa construir-se una casa al seu costat.¹⁶ Tal com es fa constar en escriptura notarial d'aportació que fa Morgades, sembla que estem davant una institució d'abast general:

[...] que conociendo lo muy útil y benéfico que será para la juventud de dicha villa de Vilafranca la educación tanto moral como directiva que va a dispensarse en aquella en el edificio de los Reverendos Señores Prebiteros Doctor Don Cristobal Romagosa y Vidal, Don Alberto Rius y Baltá y Don José TRIUS i Quintana, reesidentes en la presente villa de cuarenta y dos años de edad el primero, de cuarenta y cuatro el

12 Sabaté Mill, Antoni. *1er Centenari de la presència de les GG. Filles de Sant Josep a Vilafranca*, Ed. Caixa Penedès, 1987.

13 *El eco del Panadés*, 22 de gener del 1865

14 ACAP. Protocols notari Francisco Ignasi Solà, 20 de març de 1864.

15 ACAP. Protocols notari Ignasi de Traver, 26 de gener de 1872, fol. 31 a 34.

16 ACAP Fons Ajuntament de Vilafranca, obres i construccions. "Construcciones que D. Juan Mestres y Rosell desea parcticar en la calle de Corderos, carretera de la Llacuna formando esquina con la calle donde existe la casa de Moralidad". El plànol és del mestre d'obres Josep Inglada i va ser aprovat per l'Ajuntament el 2 de desembre de 1884. Volem agrair a Josep Bosch Planas que ens ha facilitat aquest document.

segundo y el tercero de cuarenta y dos, también en calidad de laica y privada persona, hacen levantar en la calle de Poniente de la misma villa y sabiendo por otro lado que les escasean los fondos con que cuentan para llevar a término dicho edificio, mayormente en los penosos tiempos en que se encuentra su clase, a fin de que no tenga que pararse tamaña obra por falta de medios, ha acordado el propio ilustre Señor Don José Morgades auxiliar su construcción comisionando a los tres referidos Señores para que inviertan en ella exclusivamente, dando cuenta, la cantidad de quinientos duros, equivalentes a dos mil quinientas pessetes [...] que pueda reclamar la expresada suma [...] siempre que por cualquier motivo dejase de darse por dichos Reverendos Señores Romagosa, Rius y TRus, sus sucesores o encargados, la enseñanza a que la tienen destinada o aplicarse a otro objeto análogo, queriendo que para la declaración de uno y otro caso, esto es, de si se da en el edificio indicado la enseñanza convenida actualmente, o si se destina a un objeto análogo, debe estarse al juicio y parecer del mismo ilustre señor [...] y para la seguridad del cumplimiento de lo estipulado... hipotecant [...] aquel terreno cercado de paredes y un cuarto de pluma de agua potable con su cañería, de extensión la tal finca dos mil treinta y un metros cuatrocientos veinte y un milímetros cuadrados que contiene, a poca diferencia, un octavo de jornal y nueve solares de terreno.¹⁷

També altres religiosos s'oferiran a col·laborar en aquesta inciativa. Així els preveres Julià Maresma Oller i Ramon Maria de Magarola i Sarriera fan donació, el 23 de gener de 1872, de 10.000 pessetes per a aquesta finalitat.¹⁸

En acabar l'any 1881, la construcció sembla que ja era enllestida, una casa de planta baixa i un pis que encara no tenia número del carrer "por ser de reciente construcción". Ho sabem tota vegada que dos dels promotors -Cristòfol Romagosa Vidal i Josep Trias Quintana- venen la seva part al també prevere Joan Garriga Corbella, amb el pacte que "el señor comprador no podrá destinar la finca antes descrita a otro uso y servicio fuera del que ha sido destinado hasta el presente y del cual confiesa el último hallarse debidamente informado".¹⁹

En aquests anys, l'única comunitat de religioses que tenia activitat a la capital del Penedès, a banda de les carmelites de clausura, eren les germanes vedrunes, amb activitat docent a l'hospital i al col·legi adjunt, amb servei per a nenes òrfenes i expòsites a les mateixes instal·lacions. Justament el 1881 es va fundar la segona comunitat vedruna vilafraquinca, la del Col·legi de Sant Elies, en aquesta casa dedicada exclusivament al servei d'ensenyament, de manera que seria bo saber com va reestructurar la institució les diverses comunitats, i si van tenir alguna mena d'activitat relacionada amb la nova "Casa de Moralitat" del carrer de Ponent, una propietat que va tenir diversos canvis legals, tota vegada que el 1883 Mn. Joan Garriga Corbella la va vendre a Clemente Quintana Cañellas, també prevere.²⁰ Aquest nou propietari morí el 17 de maig de 1892, i

17 ACAP. Protocols del notari Ignasi de Traver, 26 de gener de 1872, fol. 201 i 202.

18 ACAP. Protocols del notari Josep Parés, 23 de juny de 1911, es fa constar aquesta condició sobre la finca, com s'especificava en el protocol del notari de Barcelona Melitó de Loselles, de 7 d'octubre de 1892, i el de Badalona Antoni Lampallas, de 30 d'abril de 1897.

19 ACAP. Protocols del notari Joan Amich, 12 de desembre de 1881, fol. 1.116- 1.118.

20 ACAP. Protocols del notari Joan Amich, 22 de juny de 1883, fol. 703 i 704.

van ser els seus hereus de confiança els preveres Santiago Quintana Barrachina i Ramon Vilaplana Vilaseca.²¹ Aquests declaren llavors que la finca correspon i ha de passar a ser propietat dels preveres Pere Garriga Corbella i Hermenegild Santacana Fàbregas.²²

Per altra banda, caldria poder concretar el moment de la fundació de la comunitat de les Germanes Josefines a Vilafranca. Sabaté Mill creu que es va constituir el 24 de març de 1887, amb un total de vuit germanes que s'haurien instal·lat a l'edifici del carrer de Ponent, que potser tenia un ús molt limitat com a "Casa de Moralitat". S'ha dit que van ser l'alcalde Hermenegild Clascar i el rector de Santa Maria, Pere Garriga, els qui van promoure la cessió a les religioses Filles de Sant Josep de l'edifici del carrer de Ponent propietat de mossèn Climent Quintana²³. Les germanes Josefines estaven bàsicament dedicades a l'atenció domiciliària de persones malaltes –d'aquí que fossin popularment conegudes com a "monges de la vetlla"–, i Sabaté creu que primerament es devien instal·lar al carrer de Ponent, tot i que posteriorment s'haurien traslladat al número 5 del vilafranquí carrer de la Paloma.²⁴ En qualsevol cas, les Germanes de la Vetlla estaven en actiu el 1891 quan, el 27 de novembre, el bisbe de Barcelona Jaume Català Albosa va visitar les comunitats de Sant Elies, de l'Hospital i de les germanes Josefines "*dedicadas al servicio de los enfermos a domicilio*".²⁵

L'any 1899 l'arquitecte modernista Santiago Güell, directament relacionat amb la junta d'obra de la parròquia de Santa Maria, va presentar el projecte de construcció d'un asil al solar disponible al carrer de Ponent, construcció que seria aprovada el 28 de juny del mateix any.²⁶ Tal com es pot veure en una de les fotografies antigues, la casa inicial quedava a l'esquerra de la façana, i, al seu costat, es va construir la nova edificació de planta baixa i dos pisos, i també una capella al seu costat. El gener de 1901 va morir Josep Morgades i el 7 de maig d'aquest mateix any es va concretar notarialment el suport econòmic de Carme Torner Morgades²⁷, neboda del traspassat bisbe de Barcelona, ajut que mantindrien posteriorment els seus hereus de confiança, de manera que la capella seria inaugurada a finals de novembre de 1901.²⁸

21 Havia fet testament el 17 de març del mateix 1892 davant el notari de Sarrià Cèsar Gomis Soler.

22 Es fa inventari el 7 d'octubre de 1892 davant el notari de Barcelona Meliton de Losella Bruguera.

23 Sancho París, Daniel. <http://danielsancho-paris.blogspot.com.es/2016/07/prego-de-les-festes-del-barri-de-les.html> (Consultat el 19-7-16)

24 Sabaté Mill, Antoni. *1er Centenari de la presència de les GG. Filles de Sant Josep a Vilafranca*. Ed. Caixa Penedès 1987.

25 Arxiu Parroquies de Vilafranca. Llibre *Santas visitas desde el año de 1843. Vilafranca* (llibre no paginat ni foliat).

26 Mallart Raventós, M. L. *Santiago Güell i Grau. Arquitecte vilafranquí la seva obra 1892/1920*. Museu de Vilafranca, 1983, p. 64. No hem pogut localitzar a l'ACAP el plec del projecte, memòria i plànols, tot i que consta en l'índex de permisos d'obres del 1889 com a asil al carrer Ponent. ACAP. Ajuntament de Vilafranca. Obres: urbanisme i llicències d'obres de particulars 1898-1899. Expedient n. 51.

27 Nascuda a Vilafranca el 26 de juliol de 1859, filla d'Ignasi Torné, sabater, i de Josepa Morgades Gili, germana del bisbe, el seu avi patern era sabater i el seu avi matern, pagès. (Llibre de Baptismes de Santa Maria de Vilafranca del Penedès 1851-1857, foli 87r. i v.) Amb anterioritat havia nascut la seva germana Manuela Torné Morgades l'1 de gener de 1845, i el seu germà Jaume Ignasi el 14 de juliol de 1857. (Llibre de Baptismes de Santa Maria de Vilafranca del Penedès 1829-1838). Ni Carme Torné Morgades ni els seus germans no moren a Vilafranca entre 1894 i 1940. No consten al llibre d'òbits.

28 Sabaté Mill, Antoni. *1er Centenari...*

D'esquerra a dreta, la Casa de Moralitat, l'asil i la capella. (Foto. ACAP. Arxiu de la imatge i el so.)

Sembla que podia haver estat Carme Torner Morgades qui va realitzar les gestions per tal que fossin les carmelites les que tiressin endavant un asil sota l'advocació de Ntra. Sra. del Carme per a nenes òrfenes o molt necessitades d'empara, naturals de la població o comarca, "*fundació amb complides rendes on reben educació i instrucció dotze nenes dirigides per una comunitat de Carmelites.*"²⁹

El 1905 el metge municipal Carles Condis ressenyava el funcionament de l'asil a càrrec de les carmelites:

Asil de nenes orfes.- Aquest asil fou construït l'any 1900 al carrer de Ponent. Hi són acollides actualment unes dotze nenes al cuidado de tres germanes Carmelites de la Caritat. És capaç per acollir-hi triple nombre d'orfes.

*Ben orientat, ben ventilat, amb plena llum solar, aigua potable en abundor, bona horta i oratori públic. Sa construcció es féu baix direcció facultativa i es compliren escrupolosament les prescripcions higièniques que exigeixen els establiments d'aquesta mena.*³⁰

La nota de la visita del bisbe de Barcelona Salvador Casañas Pagès, el 9 de maig de 1908, ens fa pensar en dues comunitats convivint, com qui diu l'una al costat de l'altra: "*Tampoco*

29 *Compendio ilustrado de la Historia del Instituto de RR. Carmelitas de la Caridad.* 1926.

30 Condis, Carles, metge titular. *Assaig de topografia mèdica de Vilafranca del Penedès.* Original inèdit mecanografiat. Vilafranca, octubre de 1905.

*olvidamos las Hermanas Josefinas dedicadas al cuidado de los enfermos, y al efecto visitamos detenidamente la Capilla y Casa de dichas Hermanas, así como la Casa Asilo para niñas huérfanas a cargo de las Hermanas Carmelitas de la Caridad”.*³¹

Una altra imatge de principis de segle permet veure d'esquillentes la façana de la Casa de Moralitat al costat de l'església i dues portes idèntiques a banda i banda, que ens fan pensar en els accessos independents de les dues comunitats religioses, tot i que potser és la portalada gran del fons la que empraven les germanes Josefines.
(Foto. ACAP. Arxiu de la imatge i el so.)

Però el 1910 l'espai seguia constant oficialment com a “Casa de moralitat” i residència de les “Hermanas Josefinas”, construcció no numerada, composta de baixos, un pis i diverses dependències al carrer de Ponent, que l'indava a l'esquerra amb l'església de l'Asil que van edificar els hereus de confiança de Carme Torner Morgades, abans Manuel Alegret. En aquell moment, n'eren els propietaris Pere Garriga Corbella i Hermenegild Santacana Fàbregas, preveres, però Santacana moria als 46 anys, a Sabadell, el dia 22 de setembre de 1910, i tota la propietat quedava a mans de Pere Garriga.³² Aquest va morir a Sant Andreu de Llavaneres el 19 de desembre de 1911, i, com que no havia fet cap disposició testamentària, la propietat va passar al bisbe de la diòcesi de Barcelona, Joan Josep Laguarda Fenollera. Finalment, Joan Badia Capdevila, prevere i degà del Penedès, actuant en nom del bisbe Joan Josep Laguarda però com a “*laica y privada persona*”, va vendre la propietat a Albert Olivella Galimany i Josep Bolet Artigas, ambdós preveres.³³ Aquest darrer moria als 37 anys, el 2 de juny de 1912, i tota la propietat passava a Albert

31 Arxiu Parroquies de Vilafranca. Llibre *Santas visitas*..

32 Registre de la Propietat. Vilafranca del Penedès. d'acord amb el notari de Barcelona Francesc de Sales Maspons el 18 de setembre de 1894. La inscripció és, però, del 7 de novembre de 1910.

33 ACAP. Protocols notari Josep Parés, 23 de juny de 1911, fol. 929 i següents.

Olivella. En aquest punt és quan, l'any 1916, s'inaugura l'asil Inglada Via que regentaven les germanes Josefines, de manera que podem creure que aquesta comunitat va traslladar la clausura a aquest indret, per altra banda molt proper al carrer de Ponent, de manera que les Carmelites Vedruna devien seguir ocupant l'asil del Carme.

Crec que aquesta tercera comunitat vedruna, la dedicada a l'asil de nenes òrfenes, és la que no vam saber interpretar quan vam estudiar els anys de la Segona República; la vam situar al casal conegut com cal Bertrolí o cal Jan Pau, al número 5 de l'actual plaça de l'Estació,³⁴ tota vegada que desconeixiem el pas de les germanes vedrunes pel carrer de Ponent. Així, ara creiem poder afirmar que les referències de l'asil que trobem a la premsa local durant els anys anteriors a la Guerra Civil, cal situar-les a les edificacions del carrer de Ponent. Per exemple, el 3 de gener de 1931, quan la crònica local parla dels pessebres exposats durant les diades nadalenes i fa referència als de l'asil de nenes;³⁵ el 14 de març de 1931 quan es ressenya la mort la Rda. mare Carme Rodon Roca, de Nostra Senyora del Remei, superiora de l'asil de nenes; el 30 de gener de 1932, quan la Junta de Protecció de la Infància i Extinció de la Mendicitat consigna un ajut a l'asil de nenes de Vilafranca; el 30 de desembre de 1933 quan es ressenya que l'asil de nenes participa en el concurs pessebrista, o el 6 d'abril de 1935 amb motiu de la ruta pastoral del bisbe Manuel Irurita, que també visita l'asil de nenes òrfenes, i encara el 4 d'abril de 1936, en què trobem ressenyats els oficis de Setmana Santa a l'asil del Carme.³⁶

El fet que els edificis del carrer de Ponent fossin de propietat particular ens fa pensar que no van ser intervinguts durant els anys republicans, de manera que l'activitat d'asil devia continuar allí. En contrapartida, la labor d'ensenyament del col·legi de l'hospital –possiblement mantenint també l'atenció a nenes mancades de recursos econòmics– va ser la que, l'estiu del 1933, es va haver de traslladar a cal Bertrolí, també coneguda com a casa Serra i Coromines, al davant de l'estació del ferrocarril, en ser obligada aquella comunitat a abandonar l'edifici de l'hospital, propietat d'un patronat amb majoria municipal³⁷. L'edificació, d'àmplies dimensions i amb jardins al costat, ara desapareguts, i al darrere, que ara en bona part també han desaparegut, era propietat de l'hereu Pau Vallès, que moriria durant la Guerra Civil, germà de la religiosa Carme Vallès, en l'àmbit religiós germana Clara, que no sabem si pertanyia a la congregació vedruna però que, en qualsevol cas, va facilitar l'ús de l'edifici per part de les religioses vedrunes foragitades de l'espai de l'Hospital, entre les quals hi havia l'"hermana Carmen dels nens", parvulista de llarguíssima trajectòria a Vilafranca, primer a l'escola de l'Hospital i, a la postguerra, a la de Sant Elies, que moriria en aquesta comunitat, ja molt anciana, el 1980.

Confirma les nostres sospites del traspàs de l'escola de l'Hospital a cal Bertrolí o Serra i Coromines el fet que, l'11 d'agost de 1934, la premsa vilafranquina parla de les Colònies Escolars Catòliques organitzades per la Mútua Escolar Penedès. S'especifica que van de colònies "*les nenes de l'Asil del Carme i les del Col·legi Sant Josep (abans Hospital)*"³⁸, indicació que ens fa pensar que es mantenen actius tots dos centres, a banda del col·legi de Sant Elies.

34 Solé Bordes, Joan. *Les carmelites Vedruna...*, p. 21.

35 Setmanari *Acció Catòlica* d'aquesta data.

36 Setmanari *Acció Catòlica* de les dates indicades.

37 La sortida de les vedrunes de l'hospital i l'escola fou un tema complex en l'àmbit municipal, marcat per un agre debat polític: El seu estudi defuig l'àmbit i els límits d'aquest treball.

38 Setmanari *Acció Catòlica*, agost 1934.

Mn. Albert Olivella, propietari de l'immoble del carrer de Ponent, va morir el 8 de setembre de 1943. Era ja la postguerra i a Vilafranca l'única comunitat vedruna que continuava en actiu era la de Sant Elies, però a les inscripcions oficials de la finca del carrer Ponent encara es mantenia la indicació de "Casa de Moralidad". La propietat va passar a la parròquia de Santa Maria, al senyor degà, Mn. Tomàs Pujadas Coll, que va inscriure el canvi de titularitat el 28 de maig de 1972 per tot seguit vendre-la, el 23 d'agost de 1972,³⁹ a l'Institut de las Religiosas Hijas de San José, la congregació que, des dels primers anys de la postguerra, havia reprès el servei geriàtric a l'asil Inglada Via i s'havia instal·lat al carrer de Ponent per regentar una escola infantil i mantenir l'asil de nenes. Aquest el van mantenir allí pràcticament fins que la congregació va marxar de Vilafranca, tot i que les acollides per la institució, quan tenien l'edat corresponent, continuaven els estudis en altres escoles religioses de Vilafranca. Pel que fa a l'edifici, les josefines, en tenir-ne la propietat, hi van portar a terme importants obres de renovació i millora per desenvolupar-hi les activitats de parvulari i jardí d'infants, amb el suport de l'obra social de Caixa Penedès⁴⁰, que també era al capdavant de l'asil Inglada Via. És aquí que podem afirmar que aquell edifici de la inicial Casa de Moralitat arquitectònicament desapareix o es transforma en la seva totalitat, mentre que les dues construccions de l'arquitecte Santiago Güell es mantenen igual, tot i que la capella deixa de tenir activitat habitual de culte i esdevé una mena d'espai polivalent. Les religioses fan declaració d'obra nova i la inscriuen el 3 d'abril de 1995. Indiquen que té planta soterrani, de superfície construïda 280,51 metres quadrats; planta baixa, de superfície 664'98 metres quadrats, amb un porxo de 149,81 metres quadrats; planta primera construïda de 497,4 metres quadrats, i planta coberta de superfície construïda de 102,95 metres quadrats. El solar té una superfície de 1.319,15 metres quadrats, en part no edificada i destinada a jardí.⁴¹

El 10 de maig de 1996 les Hermanas Josefinas (*"sede provincial de Hijas de San José, provincia de Catalunya"*) la venen a la Congregación de Religiosos Hijos de la Sagrada Familia,⁴² que segueix regentant el servei de jardí d'infants i parvulari fins al dia d'avui. Uns anys després, les josefines de la comunitat de l'asil Inglada Via deixarien també la seva activitat a la capital del Penedès.

39 Registre de la Propietat. Vilafranca del Penedès. Notari Víctor Esquirol Blajot.

40 Tot i que oficialment l'obra social de Caixa Penedès va passar a fer-se càrrec de l'asil Inglada-Via el 1957, el seu suport benèfic puntual és molt anterior. Així, el 5 de gener de 1924, Caixa Penedès destina part dels seus beneficis a les nenes pobres de l'asil en dos conceptes (escolar i auxili), tal com consta a les pàgines del setmanari *Acció catòlica* d'aquesta data.

41 Registre de la Propietat. Vilafranca del Penedès.

42 Registre de la Propietat. Vilafranca del Penedès, finca num. 1.417, davant el notari de Barcelona Segismundo Verdaguer Gómez.

Una postal de l'època esmenta l'Asil del Carme.

ANNEX

*Padrón de habitantes en el término municipal de Vilafranca del Panadés. Año 1882*⁴³

No consten religioses ni a l'hospital ni al carrer de Santa Magdalena (primera seu del Col·legi Vedruna Sant Elies), i al carrer de Ponent la numeració només arriba al núm. 53.

Padrón general del año 1900

Al carrer de Puigmoltó, 12 (Vedruna Sant Elies), consten 11 religioses i una servent

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Matilde Maño Guardiola	superiora	40	Sant Andreu de Palomar (BCN)	1
Elisa Serrat Vilar	germana	36	Olot (Girona)	12
Rosa Deseuras Vigo	germana	42	Gombreny (Girona)	19
Magdalena López Güell	germana	25	Valls (Tarragona)	1
Antònia Valls Huguet	germana	62	Ciudadilla [?] (Lleida)	19
Teresa Roca Farriols	germana	26	Olot (Girona)	1
Gertrudis Juan Orinella	germana	26	Valldigna (València)	3
Teresa Casañas Martí	germana	20	Granollers (Barcelona)	1
Pietat Rovira Canals	germana	50	Sant Llorenç dels Piteus (Lleida)	5
Isabel Rigual Galimany	germana	22	Sant Cugat Sescarrigues (BCN)	8 mes.
Maria Cañellas Freixas	germana	54	Igualada (Barcelona)	3
Antònia Soler Carol	serventa	22	La Llacuna (Barcelona)	2

Com es pot observar, les germanes que porten 19 anys a Vilafranca havien de formar part de la primera comunitat que el 1881 va iniciar el Col·legi de Sant Elies al carrer de Santa Magdalena, o potser provenien del Col·legi de l'Hospital.

⁴³ Totes les dades que segueixen són extretes dels padrons d'habitants de Vilafranca del Penedès. Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès (ACAP). Arxiu Municipal de Vilafranca del Penedès

Al Col·legi de l'Hospital (rambla de Sant Francesc) consten 14 religioses, que hem de suposar que atendien també l'hospital, tota vegada que no consten en cap altre indret (al carrer de Sant Pere, 3, només consta la residència d'un sacerdot).

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Vicenta Tomàs Lluca	superiora	40	València (València)	2
Concepció Nasàs Pallarès	germana	36	Pons (Lleida)	12
Concepció Batlle Jaumà	germana	40	Barcelona (Barcelona)	5
Marcelina Rutllan Crusella	germana	52	Moia (Barcelona)	7
Rosa Collell Cuadras	germana	54	Palautordera (Barcelona)	9
Manuela Ferrer Comellas	germana	52	Berga (Barcelona)	23
Engràcia Pont Mestres	germana	58	Tàrraga (Lleida)	36
Celedònia Pigrau Montons	germana	68	Ripoll (Barcelona)	12
Genoveva Ferriol Burot	germana	37	Palafurgell (Girona)	10
Mercedes Escoda Ferrando	germana	34	Vilaseca (Tarragona)	12
Magdalena Ventura Suñer	germana	25	Castellar (Barcelona)	5
Teresa Tort Cardús	germana	56	Sant Quintí (Barcelona)	19
Carme Queralt Pérez	germana	23	Alcoi (Alacant)	1
Rosa Callís Pericas	germana	23	Berga (Barcelona)	1

Finalment, al carrer de Ponent, 62, que creiem que correspon a l'edifici de la Casa de Moralitat, partint de la consideració que la nova edificació de l'arquitecte Santiago Güell encara no estava enllestida, consten 12 religioses i 2 serventes, que, tot i que no s'especifica, han de ser el primer nucli de monges josefines (Filles de Sant Josep, també anomenades Serventes de Sant Josep, del pare Butinyà), tot i que en els llistats posteriors no apareix ni una sola d'aquestes religioses. Recordem que les josefines ja eren a Vilafranca el 1891, com ho certifica la nota de la visita pastoral del bisbe. Sembla difícil pensar que es tractés d'un altre orde de nou assentament a Vilafranca, i podem certificar que cap d'elles consta en els arxius de la congregació que fos Carmelita Vedruna:⁴⁴

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Rosa Centellas Vila	germana	44	Fenollosa (Barcelona)	3
Concepció Pairo Alabert	germana	36	Seterras [?] (Girona)	2
Maria Clotet Sirera	germana	43	Bayells [?] (Barcelona)	3
Margarida Torrents Arnau	germana	45	Salú [?] (Barcelona)	2
Margarida Fitó San-Climent	germana	36	Salú [?] (Barcelona)	8
Tecla Llauredó Barceiys	germana	27	Maspujol (Tarragona)	3
Teresa Fontdevila Molins	germana	27	Rialp (Lleida)	3
Lutgarda Ciurana Sans	germana	27	Tarragona (Tarragona)	3
Serafina Comellas Roquet	germana	27	Tordera (Barcelona)	5
Sinforosa Artau Pujol	germana	29	Vidreras (Girona)	2 mesos.
Joaquima Baso Matiera	germana	33	Lladios [?] (Lleida)	2 mesos
Coloma Ferrer Fusté	germana	35	Sant Esteve (Girona)	5
Narcisa Roura Parat	serventa	29	Grañena (Lleida)	4
Antònia Ribas Riu	serventa	16	Cardona (Barcelona)	2 mesos

⁴⁴ Volem agrair a M. Teresa Llach, autora d'importants estudis sobre la història de les Carmelites de la Caritat de santa Joaquina de Vedruna, les seves gestions i orientacions sobre aquest i altres aspectes del present treball.

Padrón General del año 191[0]

Al carrer de Puigmoltó, 16 i 18 (Vedruna Sant Elies), consten 13 religioses i una serventa:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Antònia Valls Huguet	religiosa	68	Ciutadilla [?] (Lleida)	29
Pietat Rovira Canals	religiosa	60	Morunys (Lleida)	15
Felipa Cañellas Freixas ⁴⁵	religiosa	63	Igualada (Barcelona)	13
Providència Suñé Mauri	religiosa	53	San Feliu de Codines (Barcelona)	3
Elisa Serrat Vilar	religiosa	47	Olot (Girona)	22
Beatriu Hony	religiosa	42	Centelles (Barcelona)	1
Mercè Juan Escorihuela ⁴⁶	religiosa	34	Tabernas (València)	13
Miracle López Güell ⁴⁷	religiosa	34	Valls (Tarragona)	10
Ramona Vila Rosal	religiosa	25	Berga (Barcelona)	10
Teresa Casañas Martí	religiosa	29	Granollers (Barcelona)	10
Mariana Roca Navarro	religiosa	34	Batea (Tarragona)	2
Montserrat Noeta	religiosa	26	Hospitalet (Barcelona)	2
Llúcia Ruiz Vigil	religiosa	28	Colunga (Astúries)	3 mesos.

A la Rambla de Sant Francesc, 14-16 (Col·legi de l'Hospital), consten 16 persones, però no s'indica ni la professió ni els anys de residència.

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Miquela Soldevila Cubillas		60	Centelles (Barcelona)	
Celedònia Pigrau Montons		82	Ripoll (Barcelona)	[+10] ⁴⁸
Engràcia Pont Mestres		69	Tàrrega (Lleida)	
Teresa Planas Bombardó		40	Les Preses (Girona)	
Consuelo Escoda Ferrando ⁴⁹		44	Vilaseca (Tarragona)	
Rosa Lladó Antich		45	Igualada (Barcelona)	
Felícia Simó Oliveras		38	Barcelona (Barcelona)	
Esperança Ventura Suñé ⁵⁰		35	Castellar (Barcelona)	
Eduvigis Tirado Sanmartín		34	València (València)	
Àngela Bas Sucarrat		34	Garriguella (Girona)	
Teresa Pla Calomer		32	Maurga[?] (Barcelona)	
Dolors Salinas Capdevila		33	Olot (Girona)	
Rosa Vicent Fabregat		28	València (València)	
Mercè Tarrès Rocamora		29	Solsona (Lleida)	
Consol Magrañé Esteve		28	Cullera (València)	
Antònia Ferrer Esplugas		24	Santa Coloma (Tarragona)	

45 En el padró del 1900 apareix una Maria Cañellas Freixas.

46 No concorden els anys que indica que porta a Vilafranca, ja que no apareix en cap comunitat en el padró del 1900. En els de 1921 i de 1930 apareix una Gertrudis Juan Escorihuela.

47 En el padró del 1900 apareix una Magdalena López Güell.

48 Ja la trobem a la comunitat en el padró del 1900.

49 El 1900 apareix una Mercè Escoda Ferrando

50 El 1900 apareix una Magdalena Ventura Suñé

A l'Asil del Carme (carrer de Ponent, 62), ja hi trobem les Carmelites Vedruna, que han d'ocupar l'edificació nova segons plànols de l'arquitecte Santiago Güell del 1899.⁵¹ Hi trobem 4 religioses i 11 nenes emparades:⁵²

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Manela Ferrer Cumellas	germana C.	61	Berga (Barcelona)	33 ⁵³
Teresa Estornell Pastor	germana C.	37	Montibolvo [?] (València)	9
Francesca Trullàs Claramunt	germana C.	35	Manresa (Barcelona)	9
Dolors Marce Grau	germana C.	33	Bagà (Barcelona)	1

Al carrer de Ponent, 64 (creiem que és la Casa de Moralitat), trobem 12 "Siervas de S. José", amb dues serventes:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Maria Socorro Albert Bola	Sierva S. José	52	Grions[?] (Tarragona)	1
Maria Domingo Estalat	Sierva S. José	53	Murell [?] (Girona)	6
Rita Garriga Cardona	Sierva S. José	53	Sant Sadurní (Barcelona)	1
Rosa Vilà Cons	Sierva S. José	53	Echarreu [?] (Navarra)	1
Carmen Turruella Palau	Sierva S. José	48	Bañolas (Girona)	8
Rosa Sardans Rubí	Sierva S. José	38	Súria (Barcelona)	1
Dolors Puigvert Palomé	Sierva S. José	40	Viñols [?] (Barcelona)	3
Maria Martí Mir	Sierva S. José	41	Lurià [?] (Girona)	1
Justa Arvizu Sans	Sierva S. José	26	Bañolas (Girona)	1
Joaquima Rocanauge Company	Sierva S. José	26	Cantalops (Alava)	6
Baldomera Urieta Urive	Sierva S. José	22	Azuniega (Navarra)	1
Rosario Osés Etay	Sierva S. José	24	Gràcia (Lleida)	1
Amalia Iracheta Flamarique	serventa	23	Garriga (Barcelona)	3
Josefa Martí Tos	serventa	14	Lavader [?](Girona)	1

Padrón General del año 1921

Al número 5 del carrer de la Paloma hi viu un sacerdot amb la seva mare; al número, 7 paletes i peons.

A Puigmoltó, 18 (Col·legi Sant Elies), hi ha una comunitat de 15 religioses:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Amparo Armengol	superiora	48	Barcelona (Barcelona)	2 a. 6 m.
Teresa Casañas	germana	40	Granollers (Barcelona)	21 a. 2 m.
Pietat Rovira	germana	70	Sant Llorenç (Lleida)	25 a.
Maria Cañellas Freixas ⁵⁴	germana	74	Igualada (Barcelona)	23 a. 2 m.
Dolors Soñé ⁵⁵	germana	62	Sant Feliu de Codines (BCN)	14 a. 3 m.
Carme Galimany	germana	53	Gda. Panadés [?](Barcelona)	9 a. 10 m.

51 Al costat, a la vella Casa de Moralitat, hi trobem la comunitat de germanes josefines.

52 Tant en aquest com en els llistats que segueixen no esmentem, tot i que ens consten, els noms de les nenes asilades o les alumnes internes.

53 En el padró de l'any 1900 la trobem a la comunitat de l'Hospital de manera que es pot entendre que d'una comunitat en va sortir l'altra.

54 En el padró del 1910 apareix una Felipa Cañellas Freixas.

55 Tot i els anys que s'indica que resideix a Vilafranca, amb anterioritat no la trobem a cap comunitat.

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Matilde Maño Guardiola	superiora	40	Sant Andreu de Palomar (BCN)	1
Amparo Sancho	germana	52	Gandia (València)	5 a. 3 m.
Maria Farriol ⁵⁶	germana	48	Montblanc (Tarragona)	6 a. 4 m.
Gertrudis Juan Escorihuela	germana	47	Tabernes (València)	1 a. 6 m.
Margarida Torrents Cots	germana	41	Sant Jaume H. (Girona)	1 a. 11 m.
Gertrudis Casanovas	germana	32	Terrassa (Barcelona)	6 m.
Maria Banús	germana	32	Calella (Barcelona)	2 a. 7 m.
Sabina Carreras	germana	25	Olot (Girona)	1 a. 11 m.
Josefa Balcells Prats	germana	29	Santa Coloma (Tarragona)	10 m.
Júlia Sanjuan	germana	25	Alcoi (Alacant)	1 a. 8 m.

A la rambla de Sant Francesc, 14 (Col·legi de l'Hospital), hi ha una comunitat de 20 religioses i 2 potser serventes:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Esperança Camprubí Casanova	superiora	60	Pobla de Lilet (Barcelona)	1 a.
Maria Bas Badia	germana	58	Cambrils (Tarragona)	4 a.
Carolina Barnils Trillas	germana	60	Granollers (Barcelona)	1 a.
Engràcia Pons Mestre	germana	79	Palladell (Lleida)	59 a.
Raimunda Bachs Agut	germana	48	S. Eulàlia Ronsana (BCN)	5 a.
Joaquima Bach Canadell	germana	50	S. Pere Torelló (Barcelona)	4 a.
Ramona Vila Rosal ⁵⁷	germana	51	Berga (Barcelona)	1 a.
Maria Saperas Garriga	germana	40	Dosaguas (Tarragona)	5 a.
Àngela Bas Sucarrat	germana	45	Garriguella (Girona)	17 a.
Teresa Pla Colomer	germana	43	Manresa (Barcelona)	18 a.
Josefa Casanovas Galimany	germana	39	S. Sadurní (Barcelona)	4 a.
Rosa Vicent Fabregat	germana	39	Castelló (Castelló)	3 a.
Antònia Ferrer Esplugas	germana	30	Santa Coloma (Tarragona)	13 a.
Maria Cortadellas Domingo	germana	28	Santa Coloma (Tarragona)	8 a.
Pilar Magem Tort	germana	25	Rijorimes (Barcelona)	7 a.
Josefa Sànchez Arnau	germana	30	València (València)	8 a.
Carme Baulenas Roma	germana	26	Tona (Barcelona)	4 a.
Amèlia Relluch Arnau	germana	25	Cullera (València)	4 a.
Maria Presas Albertí	germana	26	Castell d'H. (Girona)	2 a.
Ignàcia Lizarralde Garaycocheo	germana	29	Azpeitia (Guipuzcoa)	1 a.
Ramona Basomba Sandiumenge	labors	30	Solsona (Lleida)	8 a.
Gertrudis Denich Monica	labors	36	Barcelona (Barcelona)	8 a.

56 Apareix ratllat amb llapis i una creu, com si s'indiqués l'òbit.

57 Amb l'ordre dels cognoms canviats trobem Ramona Rosal Vila en el patró del 1930, que ha passat a la comunitat del Col·legi de Sant Elies.

Al carrer de Ponent, 62 (Asil del Carme), trobem 4 monges i 10 asilades:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Consol Gironès Candela ⁵⁸	religiosa	52	Alcoi (Alacant)	10 a.
Francesca Trullàs Claramunt	religiosa	45	Manresa (BBarcelona)	19 a.
Teresa Estornell Pastor	religiosa	47	Molchelvo (València)	19 a.
Mercè Pallés Alier	religiosa	44	Barcelona (Barcelona)	7 a.

Al carrer de Ponent, 64 (Comunitat Josefines), trobem 16 monges i una “mandadera”:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Teresa Pagès Oliveras	superiora	50	Celrà (Girona)	2 a. 8 m.
Maria Albana Busquets	germana	42	Sans (Barcelona)	2 a. 8 m.
Rita Garriga Cardona	germana	64	S. Sadurní (Barcelona)	10 a.
Maria Domingo Funoll	germana	64	Morell (Tarragona)	12 a.
Rosa Vilar	germana	66	Barcelona (Barcelona)	12 a.
Carme Torruella Palau	germana	61	Banyoles (Barcelona)	18 a.
Rosa Sardas Rubí	germana	51	Súria (Barcelona)	12 a.
Teresa Cañisà Obré	germana	44	Povoleda (Tarragona)	10 a.
Vicenta Iribarren Redón	germana	43	Pamplona (Navarra)	5 a.
Tomasa Ardanaz Aoiz	germana	35	Pamplona (Navarra)	6 a.
Anna Olivé Gallart	germana	35	Bellvei (Tarragona)	6 a. 3 m.
Babila Otano Migueliz	germana	35	Lerga (Navarra)	5 m.
Joana Viana Ochoa	germana	31	Goñi (Navarra)	6 a. 2 m.
Àngela Monteis	germana	44		5 m.
Maria Rosaura Prat	germana	32	Terrassa (Barcelona)	9 a. 4 m.
Teresa Vendrell Esteva	germana	25	Ordal (Barcelona)	5 a.
Josefa Aliu Colubret	“mandadera”	24	Calonge (Barcelona)	2 a.

Finalment, al carrer d’Hermenegild Clascar, 15 (Asil Inglada Via⁵⁹), trobem 6 religioses (germanes josefines):

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Andrea Frago	germana	40	Alcanador (Rioja)	6
Josefa Azpiroz	germana	33	Iribas (Navarra)	3
Maria Martí Mir ⁶⁰	germana	56	Cantalops (Barcelona)	6
Julia Lana	germana	39	Obanos (Navarra)	11
Carmen Irigaray	germana	31	Peralta (Navarra)	2
Ramona Suñé ⁶¹	germana	34	Cardona (Barcelona)	3

No trobem cap religiosa en altres indrets de Vilafranca on pensàvem que hi podia haver estat establerta alguna d’aquestes comunitats, com poden ser el carrer de la Paloma o la plaça de l’Estació, llavors plaça de la República.

58 Amb anterioritat no la localitzo en cap comunitat vilafranquina.

59 L’asil d’ancians comença a funcionar el 1916, i va a càrrec de les germanes josefines des del primer moment.

60 Aquestes tres religioses estan ratllades amb llapis, com si haguessin canviat de residència en els anys de vigència del padró.

61 També està ratllada amb llapis.

Padrón municipal del vecindario. Año 1930

Al carrer de Puigmoltó, 18 (Col·legi de Sant Elies), trobem la comunitat de 15 monges, 14 pensionistes i dues serventes:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Anna Roca Oller	religiosa (cap)	58	Valls (Tarragona)	1 a.
Dolors Suñé Mauri	religiosa	70	Sant Feliu de Codines (BCN)	25 a.
Eulàlia Vallès Santacana	religiosa	67	Vilobí (Barcelona)	25 a.
Gertrudis Juan Escorihuela	religiosa	56	Tabernes (València)	20 a.
Ramona Rosal Vila ⁶²	religiosa	52	Berga (Barcelona)	20 a.
Josefa Jordà Manyé ⁶³	religiosa	51	València (València)	20 a.
Margarida Torrents Cots	religiosa	50	Sant Jaume H (Girona)	12 a.
Teresa Fuster Cortés ⁶⁴	religiosa	40	Mallorca	2 a.
Miracle Estella Caballé	religiosa	34	Vilademires [?] (Girona)	12 a.
Josefa Balsells Prats	religiosa	36	Santa Coloma (Tarragona)	10 a.
Maria Pérez Alocen	religiosa	35	Donjaume [?] (València)	9 a.
Maria Nosás Tebé	religiosa	30	Pons (La Seu d'Urgell)	7 a.
Aurora Carrasco Justir ⁶⁵	religiosa	29	Madrid	4 m.
Maria Leó Agramunt	religiosa	24	València	6 a.
Maria Puerola Tresu	religiosa	28	Manlleu (Tarragona)	3 a.
Josefa Guiteras Guardaix	serventa	30	Vic (Barcelona)	2 a.
Josefa Bertran	serventa	17	Sort (Lleida)	2 a.

A la rambla de Sant Francesc, 14 (Col·legi de l'Hospital), trobem una comunitat de 23 monges i 3 serventes:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Maria Socorro Albert Bola	Sierva S. José	52	Grións[?] (Tarragona)	1
Dolores Prats Dachs	religiosa (cap)	57	Vich (Barcelona)	1 a.
Remei Olina Agulló ⁶⁶	religiosa	53	Pasanola (Lleida)	7 a.
Teresa Pla Colomer	religiosa	53	Manlleu (Barcelona)	15 a. [27 ?] ⁶⁷
Raimunda Bachs Agut	religiosa	62	Santa Eulàlia (Barcelona)	8 a.
Joaquima Llach Caudell ⁶⁸	religiosa	60	Torelló (Barcelona)	10 a.
Àngels Bas Sucarrat	religiosa	56	Garriguella (Girona)	15 a. [26 ?]
Rosa Ventura Suñé	religiosa	53	Castellà (Barcelona)	2 a.
Rosa Vicent Fabregat	religiosa	49	Castelló (Castelló)	14 a.
Dolors Roig Torrella	religiosa	47	Montblanch (Tarragona)	7 a.

62 En el padró del 1921 formava part de la comunitat del Col·legi de l'Hospital. És un dels pocs casos de canvi de comunitat que hem trobat abans de la guerra. En nota amb llapis al costat s'indica "absent".

63 Amb anterioritat no la localitzo en cap comunitat vilafranquina.

64 En nota amb llapis al costat s'indica "absent".

65 En nota amb llapis al costat s'indica "absent".

66 En nombroses inscripcions, com la d'aquesta religiosa, s'indica al costat "baixa" o "absent", amb llapis. Sembla indicació posterior a la realització del padró, potser dels anys republicans perquè l'índex ho és. Així, la rambla de Sant Francesc, a l'índex, apareix ja amb la denominació dels anys de la República: rambla de Pi i Margall.

67 Els nostres càlculs, a la vista dels padrons anteriors, difereixen dels que s'indiquen.

68 Tot i els anys de residència a Vilafranca que indica el padró, amb anterioritat no la localitzem en cap comunitat.

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Pilar Magem Fort	religiosa	40	Santa Eulàlia (Barcelona)	10 a.
Rosa Gau Coll	religiosa	46	Calella (Barcelona)	3 a.
Maria Cortadellas Domingo ⁶⁹	religiosa	43	Santa Coloma(Tarragona)	14 a. [17 ?]
Josefa Sànchez Arnau	religiosa	45	València (València)	10 a. [17 ?]
Amparo Porta Bernet ⁷⁰	religiosa	45	Esplugua (Tarragona)	2 a.
Dolores Sanmartí Riera	religiosa	46	Calaf (Lleida)	2 a.
Maria Pudu Gómez	religiosa	36	Yecla (Múrcia)	2 a.
Amèlia Pelich Arnau	religiosa	35	Canals (València)	8 a.
Maria Insar Zunzunegui	religiosa	35	Vilafranca (Guipúzcoa)	4 a.
Josefa Farràs Serrat	religiosa	31	Mollerussa (Lleida)	3 a.
Carme Prunés Piñot ⁷¹	religiosa	23	Manresa (Barcelona)	3 a.
Paulina Tió Sànchez	religiosa	23	València (València)	2 a.
Guadalupe Català Lledó	religiosa	29	Tarragona (Tarragona)	1 a.
Encarnació Regas Seda	religiosa	49	Mataró (Barcelona)	8 a.
Ramona Bosomba	serventa	46	Calaf (Lleida)	16 a.
Anita Raventós Desús	serventa	22	Vilafranca (Barcelona)	22 a.
Dionisia Robusté Palau	serventa	18	Valls (Tarragona)	1 a.

Per altra banda, al carrer de Ponent, 62 (asil del Carme), trobem 4 monges i 11 asilades:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
arme Rodón Roca	religiosa	63	Valls (Tarragona)	1 a.
Teresa Estornell Pastor	religiosa	57	València (València)	29 a.
Francisca Trullàs Claramunt	religiosa	56	Manresa (Barcelona)	27 a. [29 a ?]
Loreto Fàbrega Puig	religiosa	34	Arbúcies (Girona)	3 a.

Al carrer de Ponent, 64 (Casa de la Moralitat), consta una comunitat de 18 religioses (Filles de Sant Josep) i una serventa:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Maria Socorro Albert Bola	Sierva S. José	52	Grións[?] (Tarragona)	1
Andrea Pray Colás	religiosa (cap)	60	Alcarrate (Logroño)	15 a.
Rita Garriga Cardona	religiosa	71	Meur [?] (Barcelona)	20 a.
Maria Domingo Funoll	religiosa	72	Morell (Tarragona)	23 a.
Elisa Azpiroz Azpiroz	religiosa	28	Pamplona (Navarra)	5 a.
Maria Juncà Farrés	religiosa	62	Santa Pau (Girona)	8 a.
Joana Viana Ochoa	religiosa	44	Goñi (Navarra)	16 a.
Teresa Cañisà Obré	religiosa	52	Poboleda (Tarragona)	18 a.
Àngela Manteis Icart	religiosa	52	Vic (Barcelona)	7 a.
Vicenta Iribarren Arnicençh	religiosa	50	Rèdiu (Pamplona)	7 a.

69 Amb posterioritat a la guerra va passar al Col·legi de Sant Elies, on va ser superiora.

70 Després de la guerra va passar a la comunitat del Col·legi de Sant Elies.

71 La popular "hermana Carmen dels nens" va ser parvulista de nens i, en acabar la guerra, va passar a la comunitat del Col·legi de Sant Elies amb alguna altra germana. Allí va seguir exercint aquesta labor i va ensenyar a llegir a in comptables generacions de vilafranquins –entre ells l'autor d'aquest treball– que recorden amb afecte el seu tracte, tot i que marcat pel rigor i l'exigència. Havia nascut el 1908 i des dels vint anys es va dedicar a l'ensenyament. Va morir a la comunitat del Col·legi de Sant Elies el 6 de maig de 1980.

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Babila Otano Migueliz	religiosa	44	Serga (Pamplona)	7 a.
Anna Olivé Gallart	religiosa	45	Bellver (Barcelona)	7 a.
Maria Rosaura Prats	religiosa	45	Vilatorta (Barcelona)	18 a.
Rosa Sardans Rubí	religiosa	60	Súria (Barcelona)	20 a.
Encarnació Llinàs Serra	religiosa	32	Sant Daniel (Girona)	9 a.
Hilària Vallejo Balsa	religiosa	28	Vizcaya (Vitoria)	2 a.
Maria López Garcia	religiosa	29	Comillas (Santander)	2 a.
Margarida Caminos Guerrero	religiosa	28	Pamplona (Navarra)	3 a.
Josefa Ràfols Vidal	serventa	36	Olivella (Barcelona)	25 a.

Al carrer d'Hermenegild Clascar, 15 (Asil Inglada Via), consten:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Joaquim Inglada Via ⁷²	sacerdot (cap)	80	Vilafranca (Barcelona)	80 a.
Alberta Inglada Via	labors	74	Vilafranca (Barcelona)	74 a.
Teresa Mill Basell	serventa	35	Escaló (Lleida)	20 a.
Casilda Buesca Rodrigo	religiosa (cap)	65	Caseda (Navarra)	6 a.
Josefa Azperez Azperez	religiosa	72	Iribas (Navarra)	11 a.
Ramona Suñer Soler	religiosa	43	Cardona (Barcelona)	12 a.
Maria Martín Mir	religiosa	66	Cantalops (Girona)	16 a.
Julia Lena Cildos	religiosa	48	Llanos (Navarra)	9 a.
Carmen Fregaray Martínez	religiosa	41	Peralta (Navarra)	10 a.

No consta en aquest padró cap altra comunitat als indrets que hem revisat.

Padrón municipal. Año 1940

Aquest document presenta moltes deficiències. Alguns carrers com el de la Paloma ni tan sols hi consten. Al carrer de Puigmoltó i al del Carme no hi ha referència a la comunitat del Col·legi de Sant Elies, que sabem que ja estava en actiu. A la plaça de l'Estació (llavors "plaza del Sagrado Corazón"), 5, on hi havia hagut el Col·legi i la comunitat de l'Hospital entre 1933 i 1936, no hi consta ningú. Tampoc consta ningú a la rambla de Sant Francesc, 14 (Col·legi de l'Hospital), ni a l'hospital del carrer de Sant Pere, 3. Potser en aquest moment encara no s'hi havia establert la comunitat de germanes de la Caritat de Santa Anna de la mare Ràfols, que, a partir de llavors, va passar a portar el col·legi d'infantil i primària i el servei hospitalari.

Al carrer de Ponent, 62 (antic Asil del Carme), hi trobem una comunitat de 21 religioses josefines, 8 de les quals ja eren a la del carrer de Ponent, 64 (Casa de la Moralitat), segons el padró del 1930. També hi ha una serventa, però sense nenes asilades:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Andrea Frago Colas	superiora	70	Logronyo	2 a. ⁷³
Maria Juncà Farrés	germana	72	Santa Pau (Girona)	2 a. (18 a.) ⁷⁴
Maria Rosaura Prat	germana	53	Vilatorta	2 a. (28 a.)
Rita Garriga Cardona	germana	81	Lleida	2 a. (30 a.)

⁷² Ratllat amb llapis, potser per la seva mort poc després de fer el padró.

⁷³ Com es pot veure, no es tenen en compte els anys d'estada anteriors a la Guerra Civil.

⁷⁴ Indiquem entre parèntesi el càlcul, de la nostra autoria, sobre els anys que portava a Vilafranca, inclosos els de la Guerra Civil, en els quals desconeixem l'activitat de les religioses.

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Teresa Cañisa Obre	germana	66	Poboleda (Tarragona)	2 a. (28 a.)
Àngela Monteis Icar	germana	66	Riuprimer	2 a.
Anna Olive Gallar	germana	54	Bellver	2 a. (17 a.)
Joana Viana Ochoa	germana	51	Goñi (Navarra)	2 a. (26 a.)
Hilària Balza de V. Ibisate	germana	48	Virgalo Mayor (Navarra)	2 a.
Manuela Usieta Dominguez	germana	42	Saragossa	2 a.
Josepa Sagardia Tellechea	germana	41	Navarra	2 a.
M. Jesús López Garcia	germana	39	Comillas (Santander)	2 a. (12 a.)
Mercè Lafuente Mazo	germana	26	Bellego (Viscaia)	2 a.
Ramona Barazar Zarranoy	germana	25	Navarra	2 a.
Mercè Fàbregas Riera	serventa	26	Sant Celoni (Barcelona)	2 a.
Babila Otano Migueliz	germana	55	Lerga (Navarra)	2 a.
Rita Lecea Larraya	germana	49	Esqueroz (Navarra)	2 a.
Gregòria Majurieta Dominguez	germana	52	Olleta (Navarra)	2 a.
Rosario Car Aycarete	germana	50	Sellera (Girona)	2 a.
Petra Navarlaz Eles	germana	48	Rechilla (Palencia)	2 a.
Florencia Navarro Gil	germana	38	Arteta (Navarra)	2 a.
Francisca Ochotorena Leuz	germana	28	Rebascoin (Navarra)	2 a.

A Hermenegild Clascar, 17 (Asil Inglada Via), trobem una comunitat de 7 religioses i 20 asilades⁷⁵:

<i>Nom i cognoms</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Edat</i>	<i>Natural de</i>	<i>Anys a Vilafranca</i>
Casilda Oneca Rodrigo	religiosa	75	Caseda (Navarra)	1 a.
Josepa Azpiroz Azpiroz	religiosa	53	Iribas (Navarra)	23 a. ⁷⁶
Ramona Suñé Soler	religiosa	55	Cardona	25 a.
Maria Mir Martí ⁷⁷	religiosa	75	Cantallops (Girona)	25 a.
Júlia Lena Cildos	religiosa	58	Obanos (Navarra)	21 a.
Carmen Irigaray Martínez	religiosa	52	Peralta (Navarra)	20 a.
Llorença Gorostidi Eceiza	religiosa	32	Amezqueta	7 a.

75 En concret 19 dones (5 de Vilafranca, 8 del Penedès i algunes de poblets de Lleida, Tarragona, Cervera, Batea i Elx), una serventa i un nen d'onze anys

76 El fet que aquí sí que constin els anys d'estada potser indica que les religioses no van deixar el servei de l'asil durant els anys de la guerra. Caldria cercar-ho.

77 En altres inscripcions la trobem com a Maria Martí Mir.